

І. В. Абрамова, к. е. н., доцент,
кафедра фінансів і кредиту

ОЦІНКА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Наразі проблеми функціонування банківської системи України, без найменшого перебільшення, хвилюють як вчених-економістів, так і пересічних громадян. Така ситуація, в першу чергу, пов'язана з ліквідацією значної кількості банківських установ, націоналізацією одного з найбільш крупних банків України (ПАТ «Приватбанк»), негативними фінансовими результатами діяльності переважної більшості банків. В такому контексті, питання оцінки фінансових результатів діяльності банківської системи України набувають особливої актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам розробки методичних і практичних аспектів оцінки стабільності й результативності роботи вітчизняної банківської системи присвячені дослідження О.І. Барановського, С.А. Буковинського, В.М. Гейця, О.В. Дзюблюка, М.І. Дибі, В.В. Коваленко, Т.Т. Ковальчука, А.Я. Кузнецової, Л.В. Кузнецової, Б.Л. Луціва, І.О. Лютого, С.В. Міщенко, С.В. Науменкової, Т.С. Смовженко, О.О. Чуб, Н.М. Шелудько, І.А. Шумила та інших науковців. Водночас важливість та актуальність зазначених питань, вказують на необхідність проведення окремого дослідження у зазначеному напрямі.

Результати дослідження. Впродовж 2011-2015 рр. темпи зростання доходів банків відставали від темпів зростання їхніх витрат. Як наслідок – банківський сектор України отримав від'ємні фінансові результати. Основною статтею доходів банків залишалися процентні та комісійні доходи, серед яких доходи від кредитування суб'єктів господарської діяльності займали провідну позицію. У витратах домінували відрахування у резерви, процентні витрати та загальні адміністративні витрати. Динаміка доходів, витрат та результатів діяльності банків України за 2011–2015 роки наведена на рис. 1.

Рентабельність активів банків України у 2015 р. становила -4,07 % і була найгіршою за останні 5 років. Основою причиною цього стали від'ємні результати їх діяльності, зокрема прибуток (рис. 2). Негативним значенням характеризувалася і рентабельності капіталу банків. Її величина у 2015 р. сягнула -30,46 %.

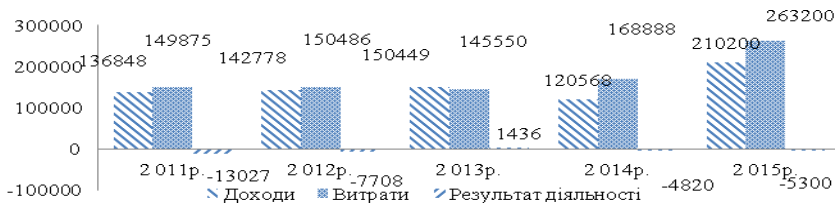

Рис. 1. Доходи, витрати та результати діяльності банків України, млн грн

Джерело: побудовано за даними [4, 6].

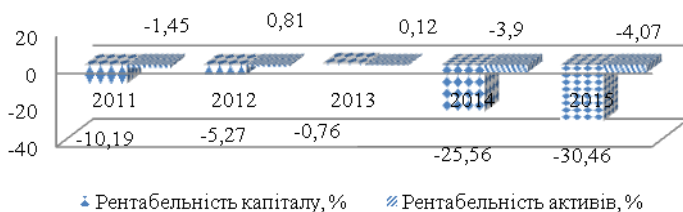

Рис. 2. Рентабельність активів та капіталу банків України, %

Джерело: побудовано за даними [1–3].

За даними НБУ впродовж 2015 р. кількість збиткових банків становила 52 установи. ТОП-10 збиткових банків, наведено в табл. 1.

Таблиця 1

ТОП-10 збиткових банків України у 2015 р.

№	Назва банку	Чистий збиток, млн грн
1	ПАТ «VAB Банк»	-10055,37
2	АТ «Укрексімбанк»	-9805,55
3	ПАТ «Державний ощадний банк України»	-8564,45
4	ПАТ «CityCommerceBank»	-3951,79
5	ПАТ «Промінвестбанк»	-3453,85
6	ПАТ «Укргазбанк»	-2801,12
7	ПАТ «УКРСОЦБАНК»	-2662,25
8	ПАТ «ОТР Банк»	-1999,10
9	ПАТ «Райффайзен Банк Аваль»	-1367,33
10	АТ «КБ «ЕКСПОБАНК»	-1095,59

Джерело: побудовано за даними [5, 7].

Загальна сума збитків банківської системи України у 2015 р. становила 52 966 млн грн.

Висновки. Отже, протягом 2015 року діяльність банків мала найгірший фінансовий результат за останні п'ять років: девальвація гривні, відтік депозитів, погіршення якості кредитних портфелів, низький рівень капіталізації – це лише невеликий перелік проблем, які негативно вплинули на результати роботи банківських установ. Від'ємний фінансовий результат також було сформовано банками, що кредитували масштабні проекти та понесли значні втрати від окупації АР Крим та ситуації на сході України.

Зазначені проблеми потребують негайного вирішення. Пропонуємо провести оцінку якості активів банків з метою визначення потреби в додатковій капіталізації банківських установ; здійснювати постійний моніторинг стану ліквідності банків та ризиків їх діяльності; посилити відповідальність власників та керівників банків, неналежне керівництво яких призводить до неплатоспроможності банків тощо.

Список використаних джерел

1. Активи і пасиви банків у 2015 р. [Електронний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807&cat_id=36798.

2. Аналітичний огляд банківської системи України за 2015 рік [Електронний ресурс] / Національне рейтингове агентство «Рюрік». – Режим доступу: http://rurik.com.ua/documents/research/bank_system_4_kv_2015.pdf

3. Банківська система України: виклики та перспективи 2015 / Національний банк України [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=14741673>.

4. Дані фінансової звітності банків України за 2015 р. [Електронний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=14369303>.

5. НБУ назвал самые убыточные и прибыльные банки страны [Электронний ресурс]: Режим доступу: <http://finance.obozrevatel.com/business-and-finance/36149-nbu-nazval-samyie-ubytochnyie-i-pribylilnyie-banki-stranyi.htm>.

6. Основні показники діяльності банків України за 2015 р. [Електронний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу: http://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807&cat_id=36798

7. Определены ТОП-10 прибыльных и убыточных банков Украины за 2015 год [Электронний ресурс]: Режим доступу: http://www.prostobank.ua/depozity/novosti/opredeleny_top_10_pribylnyh_i_ubytochnyh_bankov_ukrainy_zh_2015_god.